

SPOR YAPAN VE YAPMAYAN LİSE ÖĞRENCİLERİNİN AKADEMİK ERTELEME DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

RECEP KÜRKÇÜ¹ GÜVEN AĞCA² ESRA ÇAKIR³ Ç. Fikri VURAL⁴

Özet

Bu çalışmanın amacı, spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin akademik erteleme düzeylerini tespit etmektir. Bu araştırma tarama modelinde nicel araştırma tekniğine uygun bir şekilde planlanmıştır. Araştırmanın evrenini Tokat ve Giresun'da devlet liselerinde okuyan öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışmaya farklı liselerde öğrenim gören 217'si kadın ve 312'si erkek toplam 529 lise öğrencisi katılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak lise öğrencilerinin demografik özelliklerine ilişkin bilgileri saptamak için araştırmacılar tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu ile Aitken (1982) tarafından geliştirilen ve Balkıs (2006) tarafından Türkçeye uyarlanan "Akademik Erteleme Ölçeği" kullanılmıştır. Verilerin çözümünde SPSS 20 paket programı kullanılmıştır. Spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin akademik erteleme eğilimi puan ortalamaları karşılaştırıldığında, spor yapan öğrencilerin daha fazla akademik erteleme davranışı gösterdikleri tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Lise Öğrencisi, Spor, Akademik erteleme

COMPARİSON OF ACADEMİCSUSPENSİONLEVELS OF HIGH SCHOOL STUDENTSWHO DO SPORTS OR NOT

Abstract

The aims of this study is to determine the academic procrastination levels of the high school students and analyze this behavior according to the variables, gender, doing sports, grade level and age. This research is a descriptive study in which qualitative research techniques are applied. The high school students studying instate high schools in Tokat and Giresun constitute the population of this study. The sample of the study consists of 561 students (232 female and 329 male) studying in different schools participated in this study. The personal information form and "Procrastination Tendency Scale" which was developed by Aitken (1982), and adapted into Turkish byBalkıs (2006) were used as data collecting means in the research in order to determine the knowledge about the demographical characteristics of th high school students. SPSS 20 software package was used in the solution of the data. The average points of the academic procrastination tendencies of high school students are significantly differentiated based on the variables of gender, doing sports, grade level and age. However, the academic procrastination tendencies of high school students haven't shown a significant diversity based on the schools at which they are studying

KeyWords: High School Student, Sports, Academic procrastination,

¹ Prof.Dr. Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi,Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Böl.,
e-posta: kurkcü.recep@gmail.com

² Amasya Üniversitesi Eğitim Fak. Bed. Eğt. Ve Spor Öğrt. Böl.

³ Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enst.

⁴ Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enst.

GİRİŞ

Eğitimde akademik başarının ölçüsü eğitim öğretim yılı içerisinde öğrencilerin sınavlarda aldıkları sonuçların notlara dökümüdür. Dolayısıyla öğrencilerin akademik açıdan başarılı olup olmadıkları elde ettikleri somut not ortalamalarına göre belirlenmektedir.

Eğitim sistemimizde ilkokuldan başlayan ve yükseköğretim mezuniyetinden sonra bile devam eden sınavlarda öğrencilerin sergileyecekleri akademik performans sağlıklı bir meslek hayatı için büyük önem taşımaktadır. Özellikle ülkemizde var olan bu yoğun sınav temposunda bu sınavlardan elde edilen akademik başarı hem öğrenciler hem de aileler için hayati önem taşımaktadır. Öğrenciler ve aileler eğitim ve öğretimin başından itibaren iyi bir istikbal için akademik başarıya kilitlenmektedirler. (Nartgün, 2014)

Akademik ortamda her öğrencinin yerine getirmesi gereken görevler vardır. Dönem ödevi hazırlama, sınavlara hazırlanma, günlük ya da haftalık okuma ödevlerini tamamlama bu görevlerden bazılarıdır. Ancak, öğrencilerin bu görevleri yerine getirmesi, çoğu zaman başka bir zamana bırakılmaktadır. Yapılması planlanan akademik görevlerin ileriki bir zamana bırakılıp ertelenmesi akademik ertelemeolarak adlandırılır (Lay'den aktaran Özer, B; 2009). Akademik alanda öğrencilerin başarılarını engelleyen önemli etmenlerden biri olarak ele alınan ertelemenin sıklığı, kişiden kişiye değişiklik göstermektedir. (Dewitte ve Schouwenburg, 2002).

Erteleme davranışı gösterenler genelde kendilerine hedef koyma ve bu hedefi gerçekleştirme konusunda zorluk yaşamaktadırlar, bundan dolayı da zamanı kontrol etme konusunda yetersiz kalmaktadırlar (Lay ve Schouwenburg, 1993). Bu durum öğrencilerin genelde sınavlara planladıklarından daha az çalışmalarına dolayısıyla da aldıkları derslerden tatmin olmamalarına ve düşük notlar almalarına sebep olmaktadır (Tice ve Baumeister, 1997).

Öğrencilerin bilgi, beceri ve yeteneklerini geliştirerek onları hayata hazırlamak ve hem kendilerine hem de topluma yarar sağlayacak meslekler edinmelerini sağlamak eğitim sürecinde okulların temel amaçlarıdır. Öğrencileri gelecekteki meslek hayatlarına donanımlı ve başarılı şekilde hazırlamak, ailelerin ve eğitimcilerin en büyük çabasıdır. Gelecekteki başarılı meslek yaşamının temelleri eğitim ve öğretim yıllarındaki başarıyla sıkı bir ilişki içerisinde (Nartgün, 2014)

Erteleme ile ilgili alan yazın incelendiğinde, araştırmaların çoğunluğunun öğrenciler üzerinden yürütüldüğü ve bu çalışmaların çoğunun ertelemenin bir türü olan akademik erteleme üzerine yapıldığı görülmektedir. Senecal, Koestner ve Vallerand (1995) akademik erteleme davranışını, bireyin yerine getirmesi gereken akademik görevlerini yüksek düzeyde kaygı yaşayana dek bu görevleri yapmaya başlamaması olarak tanımlamaktadırlar. Rothblum, Solomon ve Murakabi (1986) ise akademik erteleme davranışını; her zaman ya da çoğu zaman akademik görevlerin geciktirilmesi ve her zaman ya da çoğu zaman ertelenen akademik görevlerle ilgili bireyin kaygı yaşama durumu olarak iki aşamalı bir olgu olarak tanımlamaktadırlar. Buradaki tanımlardan da anlaşılacağı üzere akademik erteleme sadece bir işi geciktirmeyi değil aynı

zamanda o işi geciktirmenin yaratacağı kaygı ve stres durumunu da kapsamaktadır. Kaygı ve stres durumuyla kalan öğrencilerin akademik başarılarının da düştüğü birçok araştırma bulgusuyla desteklenmektedir (Tice ve Baumeister, 1997; Beswick, Rothblum ve Mann, 1988).

Bu araştırmanın amacı lise öğrencilerinin eğitim yaşantılarında var olan akademik erteleme düzeylerini tespit etmektir. Bu amaç doğrultusunda lise öğrencilerinin akademik erteleme düzeylerinin spor yapma durumlarına göre farklılaşma durumu incelenmiştir.

YÖNTEM

Çalışma Evreni ve Grubu

Bu araştırma genel tarama modeline uygun olarak yapılmıştır. Araştırmanın çalışma evreni Tokat ve Giresun ilinde yer alan ortaöğretim kurumlarında öğrenim görmekte olan öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırmanın çalışma grubu ise, Tokat ve Giresun merkez ilçelerinde yer alan 4 farklı ortaöğretim kurumunda öğrenim görmekte olan 217 kız, 312 erkek öğrenci olmak üzere toplam 529 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırma grubu belirtilen ortaöğretim kurumlarda öğrenim görmekte olan öğrenciler arasından tesadüfi küme örnekleme yöntemi ile seçilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Aitken Erteleme Eğilimi Ölçeği

Aitken (1982) tarafından, öğrencilerin akademik görevleri erteleme eğilimlerini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek tek boyutlu toplam 15 maddeden oluşan 5'li derecelmeli likert tipi bir ölçektir. Bireylerden kendilerini her madde için 1 ile 5 puan aralığında derecelendirmeleri istenmektedir. Yüksek puanlar bireylerin erteleme eğilimine sahip olduklarını göstermektedir. Ölçek Balkıs (2006) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Ölçeğin iç tutarlık katsayısı $\alpha=.89$, test- tekrar test güvenilirliği için yapılan analizlerde Pearson korelasyon katsayısı $r=.87$, $p<.001$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Ölçeğin yapı geçerliliğini test etmek için faktör analizi yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda, faktör yüklerinin %38.38'ini oluşturan 6.14 özdeğerli bir faktör üzerinde toplandığı görülmüştür. Böylece Aitken Erteleme Eğilimi ölçeğinin öğrencilerin akademik erteleme eğilimini belirlemede geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olarak kullanılabileceği rapor edilmiştir (Balkıs, 2006).

Verileri Analizi

Araştırmada öğrencilerin akademik erteleme ile spor yapma değişkenleri arasındaki farklılaşmanın olup olmadığını belirlemek amacıyla independent t testi yapılmıştır. Tüm veriler 0.01 ve 0.05 anlamlılık düzeyinde test edilmiştir. Verilerin çözümünde SPSS 20 paket programı kullanılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde araştırma soruları doğrultusunda elde edilmiş bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 1:Katılımcılara Ait Bazı Demografik Bilgiler

Değişkenler		F	%
Cinsiyet	Kız	217	41.0
	Erkek	312	59.0
Spor	Spor Yapmayan	282	53.3
	Spor Yapan	247	46.7
Okul	Anadolu lisesi	206	38.9
	Meslek lisesi	114	21.6
	Fen lisesi	110	20.8
	Güzel Sanatlar lisesi	99	18.7
Sınıf	9. Sınıf	206	38.9
	10. Sınıf	129	24.4
	11. Sınıf	79	14.9
	12. Sınıf	115	21.7
Yaş	14 Yaş	98	18.5
	15 Yaş	152	28.7
	16 Yaş	120	22.7
	17 Yaş	133	25.1
	18 Yaş	26	4.9
	Toplam	529	100

Tablo 2: Spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin akademik erteleme düzeylerinin karşılaştırılması

No		SPOR	N	X	S. D.	T	P
S1	Bir şeylere (işlere) başlamayı sonuna kadar geciktiririm	Spor Yapmayan	282	2,21	1,11	-3,504	,000**
		Spor Yapan	247	2,57	1,21		
S2	Kütüphaneden ödünç aldığım kitapları zamanında teslim etmeye dikkat ederim	Spor Yapmayan	282	4,26	1,13	-,281	,779
		Spor Yapan	247	4,26	1,16		
S3	Bir ödevin yapılmasını gerektiğini bilsem dahi, hiçbir aman işe hemen başlamayı istemem	Spor Yapmayan	282	2,32	1,25	-,692	,489
		Spor Yapan	247	2,40	1,26		
S4	Günü gününe düzenli olarak çalışmalarımı yaparak görevlerimi zamanında yerine getiririm	Spor Yapmayan	282	3,51	1,00	-,658	,511
		Spor Yapan	247	3,57	1,05		
S5	Randevularıma ve görüşmelerime sıklıkla geç kalırım	Spor Yapmayan	282	1,63	,94	-1,525	,128
		Spor Yapan	247	1,77	1,16		
S6	Ödevlerime/çalışmalarına başlamayı o kadar çok geciktiririm ki onları teslim tarihine yetiştiremem	Spor Yapmayan	282	1,56	,931	-,279	,781
		Spor Yapan	247	1,58	,96		
S7	Genellikle ödevlerimi/çalışmalarımı son teslim tarihine yetiştirmek için alelacele koştururum	Spor Yapmayan	282	2,74	1,35	-,610	,542
		Spor Yapan	247	2,82	1,42		
S8	Bir şeylere (ödev/sınavlar) başlamam genellikle uzun zaman alır	Spor Yapmayan	282	2,44	1,22	-2,539	,011*
		Spor Yapan	247	2,72	1,30		
S9	Bir işi gerçekten yapmam gerektiğini bildiğim zaman onu ertelemem	Spor Yapmayan	282	4,46	,90	,958	,338
		Spor Yapan	247	4,38	1,01		
S10	Eğer Olmam gereken önemli bir projen/çalışmam varsa, ona mümkün olan en kısa zamanda başlarım	Spor Yapmayan	282	4,09	1,00	,124	,902
		Spor Yapan	247	4,08	1,07		
S11	Yakın zaman içerisinde bir sınavım varsa, çoğunlukla kendimi sınavdan başka işler yaparken bulurum	Spor Yapmayan	282	2,43	1,22	-1,998	,046 *
		Spor Yapan	247	2,65	1,33		

S12	Çalışmalarımı(işlerimi) genellikle zamanından önce bitiririm	Spor Yapmayan	282	3,53	1,06	-,348	,728
		Spor Yapan	247	3,57	1,00		
S13	Yapılması gereken işlerime hemen başlarım	Spor Yapmayan	282	3,69	1,03	,148	,882
		Spor Yapan	247	3,68	1,04		
S14	Eğer önemli bir randevum varsa giyeceğim kıyafetin bir gün önceden hazır olduğundan emin olmak isterim	Spor Yapmayan	282	4,21	1,15		
		Spor Yapan	247	4,28	1,08	-,689	,491
S15	Genellikle zamanında sınıfta olurum	Spor Yapmayan	282	4,16	1,14	-1,614	,107
		Spor Yapan	247	4,32	1,03		

*p<0.05 **p<0.01

TARTIŞMA

Bu çalışmada, spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin akademik erteleme düzeyleri tespit edilerek karşılaştırılması amaçlanmıştır. Tablo 1’ de araştırmaya katılan, yaş ortalaması 15.69 olan öğrencilerin % 41’nin “kadın” (n=217), %59’nun “erkek” (n=312) olduğu görülmektedir. Yine öğrencilerin, % 53,3’ü (n=282) spor yapmayan grupta yer alırken, % 46,7’si (n=247) spor yapan grupta yer almaktadır.

Tablo 2’ de araştırmaya katılan spor yapmayan ve yapan öğrencilerin, “bir şeylere (işlere) başlamayı sonuna kadar geciktirim” görüşleri ortalamaları karşılaştırıldığında, spor yapmayan öğrencilerin ortalamaları 2.21±1.11 spor yapan öğrencilerin ortalamaları ise 2.57±1.21 olarak belirlenmiş ve istatistiksel olarak (p<0.01) seviyesinde anlamlı olduğu belirlenmiştir. Spor yapan öğrencilerin ortalamaları spor yapmayan öğrencilerin ortalamalarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin “bir şeylere (ödev/sınavlar) başlamam genellikle uzun zaman alır” görüşleri ortalamaları karşılaştırıldığında, spor yapmayan öğrencilerin ortalamaları 2.44±1.22 spor yapan öğrencilerin ortalamaları ise 2.72±1.30 olarak belirlenmiştir. Spor yapmayan ve yapan öğrencilerin ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olduğu belirlenmiş (p<0.05) ve spor yapan öğrencilerin ortalamaları spor yapmayan öğrencilerin ortalamalarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin, “Yakın zaman içerisinde bir sınavım varsa, çoğunlukla kendimi sınavdan başka işler yaparken bulurum” görüşleri ortalamaları karşılaştırıldığında, spor yapmayan öğrencilerin ortalamaları 2.43±1.22 spor yapan öğrencilerin ortalamaları ise 2.65±1.33 olarak belirlenmiştir. Spor yapmayan ve yapan öğrencilerin ortalamaları arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir.(p<0.05)

Tablo 2’ de araştırmaya katılan spor yapmayan ve yapan öğrencilerin diğer sorulara verdikleri cevaplarının ortalamaları arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Araştırma sonuçlarına genel olarak bakıldığında spor yapan öğrencilerin akademik erteleme davranışı düzeylerinin spor yapmayan öğrencilerin akademik erteleme davranışı düzeylerinden daha yüksek olduğu görülmüştür. Literatürde lise öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarını inceleyen araştırmalar bulunmasına karşın(Özer 2009; Aydoğan, 2008; Çakıcı, 2003;Nartgün ve Çakır 2014;Yiğit ve Dilmaç 2011; Aydoğan ve Özbay 2012; Ferrari ve ark. 2009)spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarına ilişkin bu bulguları destekleyen ya da desteklemeyen araştırma sonucu bulunamamıştır. Ancak spor yapan öğrencilerin antrenman ve müsabakalara katılımları, derse düzenli devam etmesini, akademik anlamda potansiyellerini ortaya koymasını engelleyerek akademik erteleme davranışına sebebiyet verdiği düşünülmektedir. Ayrıca çalışma bulguları okul beden eğitimi öğretmenlerine ve eğitim sistemi içinde görev yapan kişilere akademik erteleme konusunda bazı bilgiler sunacak niteliktedir. Çalışmaya katılan öğrencilerin Tokat ve Giresun'da ki devlet lisesi öğrencilerini kapsıyor olması, ortaya çıkan akademik erteleme sıklığının ve akademik erteleme nedenlerinin bu öğrencilerle sınırlı olduğunu ortaya koymaktadır. İleride yapılacak olan çalışmalarda lise öğrencilerinde akademik erteleme davranışının farklı ve daha geniş örneklem yoluyla incelenmesinin daha güçlü kanıtlar sunacağı düşünülmektedir. Bu çalışma spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinde akademik erteleme etkisi olan değişkenlere ilişkin bir başlangıç niteliğindedir.

KAYNAKLAR

- Aitken, M. E. (1982). *A personality profile of the college student procrastinator*. Unpublished Doctoral Dissertation, University of Pittsburgh.
- Balkıs, M.(2006). *Öğretmen adaylarının davranışlarındaki erteleme eğilimlerinin düşünme ve karar verme tarzları ile ilişkisinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü D.E.U.B.E.F. İzmir
- Nartgün Ş. Çakır M. (2014) Lise Öğrencilerinin Akademik Başarılarının Akademik Güdülenme ve Akademik Erteleme Eğilimleri Açısından İncelenmesi, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi* 3(3),379-391
- Özer, B. (2009). Bir Grup Lise Öğrencisinde Akademik Erteleme Davranışı; Sıklığı, Olası Nedenleri Ve Umudun Rolü. *Türk Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Dergisi*. 4 (32), 12-19.
- Dewitte, S. ve Schouwenburg, H. (2002). Procrastination, Temptations, And Incentives: The Struggle Between The Present And The Future İn Procrastination And The Punctual. *European Journal Of Personality*, 16, 469- 489.
- Lay, C. H. Schouwenburg, H. C. (1993). Trait Procrastination, Time Management And Academic Behavior. *Journal Of Social Behavior And Personality*, 8, 647- 662.

- Tice, D.M., and Baumeister, R. F. (1997). Longitudinal Study Of Procrastination, Performance, Stress And Health: The Costs And Benefits Of Dawdling. *Psychological Science*,8, 454-458.
- Senecal, C.,Koestner, R., ve Vallerand, R. J. (1995). Self-regulation and academic procrastination. *Journal of Social Psychology*, 135, 607-619.
- Rothblum, E. D., Solomon, L. J., ve Murakami, J. (1984). Affective, cognitive, and behavioral differences between high and low procrastinators. *Journal of Counseling Psychology*, 33 (3), 387-394.
- Beswick, G.,Rothblum, E. D., ve Mann, L. (1988). Psychological antecedents of student procrastination. *Australian Psychologist*, 23, 207-217.
- Aydoğan, D. (2008). *Akademik erteleme davranışınınbenlik saygısı, durumluk kaygı ve öz yeterliliği ileaçıklanabilirliği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Didem Aydoğan Yaşar Özbay (2012) Akademik Erteleme Davranışının Benlik Saygısı, Durumluluk Kaygı, Öz-Yeterlilik Açısından Açıklanabilirliğinin İncelenmesi, *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi* Cilt: 2, Sayı: 3, 3-9
- Uzun Özer, B., Demir, A. ve Ferrari, J. R. (2009). Exploring academic procrastination among Turkish students: Possible gender differences in prevalence and reasons. *The Journal of Social Psychology*, 149(2), 241-257.
- Çakıcı, Ç. D. (2003). *Lise ve Üniversite Öğrencilerinde Genel Erteleme ve Akademik Erteleme Davranışının İncelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yiğit R. Dilmaç, B. (2011) Ortaöğretimde Öğrencilerinin Sahip Oldukları İnsani Değerler İle Akademik Erteleme Davranışlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31, 159-178
- Ferrari, J. R., Uzun Özer, B. ve Demir, (2009). Chronic procrastination among Turkish adults: Exploring decisional, avoidant and arousalstyle. *Journal ofSocial Psychology*, 149(3), 302-307.